

פרס = פיקטיביה

של מר פרס, ועליידי כך להפקידה בידי הירוש עצמו. **איך הושג הדבר?** התעלומה הגדולה של פרשת בנגל היא: איך העז "האיש הקטן" לפתח במסעיהתעמולה המרעיש-עולמות נגד גרמניה, בניגוד לרצון אדונו? והרי ידוע לכל כי "האיש הקטן", יותר מכל אדם אחר בארץ כולה, נאמן למר בן גוריון באופן עיוור, עד כדי התבטלות מוחלטת של אישיותו בפניו. אין כל ספק כי האמין בכל לבו שהוא פועל על פי הוראתיו ורצונותיו של ראש-הממשלה.

אם כן, מדוע לא הזהיר אף אחד את "האיש הקטן", שעדישעתיים אחרי שעשה את הי שגיאה הראשונה?

מר בן גוריון שהה בחופשה. הוא איש זקן. ישנם רגעים כשהוא עולה לרמתו הרגילה, ואז עדיין אין שני לו בתחומי המישטר הקיים. אך במשך ימים ארוכים הוא מנותק מן המציאות, ומרחף בענני דמיונו, איש-שם בין הכוראה ואפלטון המנוה.

הוא סימך על הנציב העליון שלו, מר פרס, שיסב את תשומת-לבו לתקלה פתאומית, אם דרוש הדבר. אך מר פרס לא הסב את תשומת-לבו. הוא המתין בשקט גמור, יום אחר יום, שעה ש"האיש הקטן" ניכנס יותר ויותר עמוק לתוך המלוכות שהטמין לעצמו.

היתה זאת מלאכת-מחשבת של אינטריגנט מלידה. מר פרס לא עשה מאומה — הוא רק הניח ל"איש הקטן" להסתבך עד ללא מוצא, עד שהעניין הגיע לממדים שהרעידו את מר בן גוריון משלוותו האולימפית (ואולי היתה זאת נירבאנה?). אז נאלץ ראש-הממשלה להקריב את הממונה בסמכויות, כדי לפייס את הגרמנים המרוגזים.

מתחרה נוסף בצמרת חוסל — ועמדת-כוח מרכזית נוספת מוכנה ליפול לחיקו של פרס, כתפוח בשל — כמו תריסר עמדות-הכוח שאותן כבר הספיק לאגור בשקט.

הן מאפשרות לו לחולל הפיכה ברגע שמר בן גוריון יירד מן הבמה.

★ ★ ★

התפתחות זו הזריחה, סוף-סוף את צמרת המישטר הקיים. לא רק עצם תוספת הכוח למר פרס, אלא גם צורת הקנוניה שבה הושגה, חוללו שינוי פסיכולוגי עמוק. התוצאה היא כפולה:

זו הפעם הראשונה מסתמנת תנועה ברורה של כדאיניקים, הממהרים לעלות על עגלתו של מר פרס לפני שהדבר יהיה מאוחר מדי.

וזו הפעם הראשונה מרגישים אנשי הצמרת הזותיקה ובעלי-כרתם כי הם מתחילים לאבד את המערכה המכרעת.

עוד לפני שלושה חודשים אמר לי אחד השרים החשובים בממשלה כי הסכנה ששמה פרס אינה אלא פרי דמיונו של שבועון זה. "אתם בעצמכם בונים אותו! אמר, "אתם כותבים עליו יותר מדי. עזבו אותו, והוא ייעלם מעצמו. כשהזקן יירד מן הבמה, לא יישאר שריד וזכר גם מפרס". נידמה לי כי אין כיום אף איש אחר בצמרת הסבור עדיין כך. הזעזוע של הפרשה לימד אותם כי הזילזול אינו במקומו. מר פרס אינו איש גדול — אך אין צורך להיות איש גדול כדי להיות איש מסוכן מאד.

יריבו של מר פרס בתוככי המישטר תלו את תקוותם בשעת-שיין דמיונית — השעה בה תגיע לסיימה תקופת בן גוריון.

אך ביתניים צובר מר פרס את הכוחות, שיאפשרו לו (כמו את שלמה המלך, להבריל) לחסל את יריביו באותה שעת-שיין.

★ ★ ★

והי הפרס-פיקטיביה. רק כסיל, מוגילב או חלש-אופי יתעלם ממנה.

לפני שבע שנים, ביוני 1956, הצבענו במדור זה בפעם הראשונה על מר פרס, כעל אחד מאנשי-המפתח בקנוניה של נערי-החצר להשתלט על המדינה.

או צחקו הכל.

עתה אני אומר: שעת ההכרעה הסופית כבר הגיעה. **אם לא תחוסל עמדתו המדינית של מר פרס בשבועות הקרובים, יחסל מר פרס תוך כמה חודשים את כל יריביו בצמרת, ויקים את הדיקטטורה שלו בעוד מר בן גוריון בחיים ובשלטון.**

מר בן גוריון יהפוך לאבנור גרינא, לשלט-ראחה, לקליפת-נחש מבריקה אשר נשירתה שוב לא תזיק לנחש עצמו. אם לא יאחדו ברגע האחרון כל האישים והכוחות של המישטר הקיים, כדי לחסום את הדרך בפני מר פרס — ילכו כולם בדרכו של "האיש הקטן". **כולם יהיו לאנשים קטנים מאד.**

האזור", הביע בפני סגן שר-הבטחון של ישראל את החלטתה הנחושה של ארצות-הברית להבטיח את פירוז המרחב כולו מנשק גרעיני. הוא הודיע כי לא יסבול פלישה ישראלית לירדן, במיקרה של התמוטטות מישטר המלך חוסיין.

לכל זה אין זכר בדו"ח שנמסר לעתונאים הנאמנים. "מר פרס אמר", "מר פרס הרגיש", "מר פרס הטעים". האם הנשיא שתק כל אותה מחצית השעה? ואם שתק, כיצד גילה את "הבקיאות המפליאה" וכו'?

דו"ח השגריר הישראלי, שנכתב בפגישה, שונה, על כל פנים, מן הדו"ח שמסר מר פרס עצמו, בשם "חוגי יודעי דבר", לכתביו.

★ ★ ★

אך גם זה לא העיקר. מבחינת יחסי ישראל-אמריקה לא היה לפגישה ערך כלשהו. אך היה לה ערך רב מאד על רקע המאורעות בישראל עצמה.

שמעון פרס: סיוט או מציאות?

לא במיקרה נערכה הקנוניה המסועפת כדי להשיג את הפגישה דווקא עכשיו, ולא במיקרה זכתה לפירפומת כה מכוונת.

קול-ישראל דיווח על כל ביקורו של מר פרס בארצות-הברית בלשון השמועה אצלו בדרך כלל רק לביקורי הנשיא וראש-הממשלה. וקול-ישראל הוא סייסמוגראף עדין מאד להתרחשויות בצמרת השלטון.

הפגישה המאונסת עם הנשיא קנדי לא היתה אלא גולת-ההבותרת שו מסעיר-מום מכוון, שבא לסמן מיפנה חד בקארירה של מר שמעון פרס.

מיפנה זה בא עם פרשת בנגל, החוליה האחרונה (עד כה) בשרשרת הפרשות. עד לפרשת עסקי-הביש של 1955, לא היה מר פרס אלא פקיד תסרת-חיבות. באותה פרשה נכנס לשורה הראשונה של נערי-החצר.

בפרשת-לבון הגדולה, לפני שנתיים, עלה מר פרס לדרגת נערי-החצר מס' 1. אך עדיין לא היה אלא אחד ממתחרים רבים על הירושה.

בפרשת בנגל הסך מר פרס לדיקטטורי בדרך.

★ ★ ★

העיובדה המוחשית, שהביאה לשינוי זה, היא הת פטרות הממונה על שרותי-הבטחון, ורצונו של מר בן גוריון למסור עמדת-מפתח זו לאחד מגאמניו האישיים

ה היה, בערך, כך: זאק קנדי עמד ליד חלון חדר-עבודתו, שקוע בהירהורים, כאשר ננעץ מבטו בפניו של איש שיצא למטה ממכונית. הוא נותר מקומו כנשוך נחש. "היי, בובי!" קרא לאחיו, "גש הגה והסתכל! האם אין זה שמעון פרס?"

"בדואר", ענה בובי, "אתה לא מכיר את פניו? מי לא מכיר אותו?"

"מה הוא עושה כאן?" שאל גיאק קנדי, כולו רועד מהתרגשות.

"בא לדבר עם אחד הפוזכירים על עניין מכירת טילי ההוק לישראל", השיב טדי, האח הצעיר.

"ואתם לא אומרים ליי?" שאג הנשיא, סמוק מרוב זעם, "זה שנים אני משתגע להכיר את האיש הזה! והנה הוא בא לבקר בבית הלבן, ואף אחד לא אומר לי כלום! רוצו מייד ובקשו ממנו שיואל בטובו לסור לכמה דקות למשרדי!"

וכך נפגשו שני הצעירים הגדולים, הגאון האטלנטי והגאון היבטיכונני.

ספרי ההיסטוריה ידוחו על מיפגש זה. ואם לא ספרי ההיסטוריה, אז לפחות רשת כתביו של מר פרס בעתונות, שזכתה לתואר "יונייטד פרס".

★ ★ ★

שה לתאר פגישה בין שני אנשים שונים יותר. נידמה כי גיאק קנדי ושמעון פרס הם הפכים גמורים ומכל הבחינות — מבחינת האופי, הרמה, ההשקפה, השיטה.

קנדי, בן ה-45, הוא אינטלקטואל אמיתי, הוגה-ידעות ומחבר ספרים. פרס, בן ה-39, לא השמיע רעיון מקורי אחד בחייו, אלא נהג לפזר סביבו עשן של סיסמות מצלצלות, הנמוגים תמיד כעבור שנה כלא היו.

נשיא ארצות-הברית הוא גיבור-מלחמה, קצין חילהים שביצע מעשים של אומץ-לב אישי עילאי, אחרי שטובעה ספינתו. סגן שר-הבטחון של ישראל לא היה חיל אף יום אחד בחייו.

המדינאי האמריקאי עלה בגדולה בסידרה של בחירות, שבכולן יצא מנצח וזכה לאהדה עממית נלהבת. העסקן הישראלי לא ניבחר על-ידי איש, אלא מונה לתפקידו על-ידי הקיסר, שטיפח אותו כנערי-חצר.

מנהיג "הגבול החדש" החליט לחולל מהפכה בכל מערכות המדיניות האמריקאית, והוא מצטיין בביצוע מהפכה זו, המשנה את דמות העולם לנגד עינינו. מר פרס הוא יורש העצר של המישטר הישן בישראל, "ביצועיסט" המקבל לא-עירעור-הירהור את המדיניות שגובשה על-ידי האחד-בדורו לפני שני דורות.

בקיצור: איש המחשבה הנועזת והמעש הגלוי — מול איש הקנוניות והפרשיות.

★ ★ ★

אך לא זה העיקר באותה פגישה היסטורית. העיקר הוא: כיצד בכלל נתקיימה, מה דובר בה, לאיזה צורך נועדה, ומדוע נתקיימה דווקא עכשיו.

התיאור הנ"ל, המסתבר מדברי כתב-לבי "יונייטד פרס", אינו קשור, כמובן, לשום מציאות. האמת שונה במקצת.

ברור כי הנשיא קנדי לא הזמין את מר פרס. ברור כי הפגישה, כמו כל הישגיו של מר פרס, הושגה בדרך של קנוניה.

האיש המרכזי בקנוניה זו היה מיסטר פלדמן, יועצו של הנשיא לענייני יהודים. כלומר: האיש האחראי לרכישת קולות הבחורים היהודיים בארצות-הברית. יהודי זה ביקר בישראל, הכיר כאן את מר פרס, וקיבל על עצמו לעשות טובה לילד-ספוחיו של מר בן גוריון. (מן הסתם עלה על דעתו שיוכל לגבות, בהזדמנות, תמורה פוליטית מתאימה).

כך סודר שמר פרס יבוא לבית הלבן, כאילו לשם שיחה עם אחד הפקידים. כשמר פרס כבר היה שם, ביקש פלדמן מקנדי לקרוא לו לרגע וללחץ את ידו — כפי שהנשיא לוחץ את ידוהם של מאות אנשים המודמנים לבית הלבן בכל יום. בעת לחיצת-יד זו הועמד הנשיא במצב בלתי-נעים, והוא הסכים לקבל את מר פרס באותו יום לפגישה פחות משפילה.

כל זה לא הביא כבוד רב למר פרס, או למדינת ישראל. המדינה יכולה לדרוש, אחרי הכל, כי שריה ופגני-שריה יוזמנו מראש לברי קור רישמן, ולא יזדקקו לשיטות מעין זו.

★ ★ ★

מה ביחס לחוכן שיחחה? הקורא הישראלי קרא רק את אשר מר פרס היה מעוניין שיקרא. הרו"ח מוכיר רק את הנושאים שמר פרס היה מעוניין שידובר עליהם, מבחינת יוקרתו ורימומו האישי. אך מי שיודע לקרוא בין השורות נבין, אף מן הרו"ח של מר פרס עצמו, כי דובר באותה פגישה על נושאים פחות נוחים. הנשיא, שגילה (לדברי מר פרס) "בקיאות מפליאה בענייני